

ንምዕታቅ ምስራሕ

ምምሕልላፍ ኤች.አይ.ቪ ብጾታዊ ርክብ ብኢሊኖር ቱርንቡል

ኤች.አይ.ቪ፡ ኣብ ደምን ካልኦት ፈሰሰቲ ጾታዊ ርክብ ኣካላት ዝርከብ ህዋስ ኢዩ። እዚ ቫይረስ ነቶም ኣብ ደም ዝርከቡ ብCD4 ዝፍለጡን ኣካል ስርዓተ ምክልኻል ሕማማት ዝኸኑን ወሃዮታት ደም ይብክል። ህልውና ኤች.አይ.ቪ ኣብ ደም ንወሃዮታት CD4 የዳኸሞምን የዕንደምን። ስለዚ ከኣ ክምክትዎ ኣይክእሉን። ስርዓተ ምክልኻል ሕማማት ከኣ ብግቡእ ኣይሰርሕን። እዚ ድማ ተሰኪሞቲ እዚ ቫይረስ ከይኖም ዝነብሩ ሰባት ብዝቀልጠፈን ዝኸበደን ብዝተፈላለዩ ሕማማት ከም ዝተሓዙን ዝጥቅዑን ይገብር። ካብዚ ሓሊፉ ናብ ኤይድስ ይምዕብል። እዚ ህዋስ እዚ ካብ ደምን እዞም ዝተጠቅሱ ፈሰሰቲ ኣካላት ሰብነትን ወጻኢ ዕምሪ የብሉን። እቲ ልሙድን ፍሉጥን መማሓላለፊ ኤች.አይ.ቪ ጾታዊ ርክብ ኢዩ። ከም ከንደም ዝኣመሰለ ውሑስ መከላኸል ከይተጠቀምካ ብርሕሚ ከኣ ብኣፍ ዝፍጸም ጾታዊ ርክብ ቀንዲ መመሓላለፊ ኢዩ። እቲ ቀዳማይ ነገር ንዝለዓለ ሓደጋ ምምሕልላፍ ኤች.አይ.ቪ ዘቃልዓካ ብዝሒ ዝህልዉኻ ጾታዊ መጻምዲ ኢዩ። መጻምድኻ ኣብ ምጥቃም ከንደምን ሓሽሽ ምውሳድን፣ ዘዘውትርዎ ዝሙት፣ ዝህልዎም ባህርያትን ዝተወሰሰበ ርክብን ኣገደስቲ ነግራት ኢዮም። ውሑስ ሂወት ንክልህልዉካ ዘተኣማምን ርጉጽን ነገር ሓደ ምስ ሓንቲ ወይ ሓንቲ ምስ ሓደ ጸኒዕካ ምንባር ኢዩ።

ምምሕልላፍ ኤች.አይ.ቪ ኣብ እዋን ብርሕሚ ዝግበር ጾታዊ ርክብ

ኤች.አይ.ቪ፡ ኣብ ፈሰሰቲ ጾታዊ ርክብ ዝተለኸፈ ሰብ ኢዩ ዝርከብ። ኣብቲ ቅድምን ድሕርን ጾታዊ ርክብ ብመትሉ ዝወጽእ ፈሳሲ ደቂ ተባዕትዮን ርሕሚ ደቂ ኣንስትዮን ይርከብ። ምምሕልላፍ ኤች.አይ.ቪ ከኣ ኣብ ግዜ ምትንኻፍ ባዞም ፈሰሰቲ ኣቢሉ ካብን ናብን ሰብ ይመሓላለፍ። ንኣብነት ሓደ ሰብኣይ ከንደም ከይተጠቅመ ርሕማዊ ጾታዊ ርክብ እንተ ፈጸሙ፣ ብንእሽቶ ቀዳድ ወይ ቁስሊ ኣቢሉ እቲ ዝተበከለ ፈሳሲ ናብ ፈለግ ደም እታ ሰብይቲ ይሓልፍ። ከምዚ ዝኣመሰለ ቀዳድ ወይ ቁስሊ ክትግንዘቦ ኣጸጋሚ ኢዩ። ካብ ምንኣሱ ዝነቀለ እታ ንኣ ኣንስተይቲ ዘይክትፈልጦ ትኸእል ኢያ። ብተመሳሳሊ ኩነታት እታ ብኤች.አይ.ቪ ዝተለኸፈት ሰብይቲ ከንደም ከይተጠቅመት ጾታዊ ርክብ እንተ ፈጸማ እውን ብኣብ መትሉ ክህሉ ዝኸእል ቀዳድ ወይ ከኣ ሻምብቆ መትሉ ናብቲ ደም እቲ ሰብኣይ ይመሓላለፍ። ሓደጋ ምምሕልላፍ ኤች.አይ.ቪ ኣብ ግዜ ወርሓዊ ጽግያት ንኣ ኣንስተይቲ ልዑል ኢዩ። ኣብ ግዜ ጾታዊ ርክብ ብዝግበር ምትንኻፍ፣ ብኣብ ርሕሚ እታ ንኣ ኣንስተይቲ ዝህሉ ደም ኣቢሉ ኤች.አይ.ቪ ክመሓላለፍ ዝለዓለ ዕድል ኣለዎ (እግረ ጽሑስ 1 ተወከስ)።

መከላኸል ከይተጠቀምካ ወይ ብዘይከንደም ዝግበር ርሕማዊ ጾታዊ ርክብ፣ እታ ንኣ ኣንስተይቲ ንዝለዓለ ሓደጋ መልከፍቲ ኤች.አይ.ቪ ክትቃላዕ ባህርያዊ ኢዩ። እቲ ምኽንያት ከኣ ካብ ወዲ ተባዕታይ ንኣዕሊ ዝሰፍሐን ተኣፋፍን ዓለባ ብልዕቲ ስለ ዘለዎ ኢዩ። ብተወሳኺ፡ ካብ ኣብ ርሕማዊ ፈሳሲ ንኣ ኣንስተይቲ ንኣዕሊ ኣብ ዘርኣዊ ፈሳሲ ወዲ ተባዕታይ ዝህሉ ኤች.አይ.ቪ ዝለዓለ ጸዕቂ ኣለዎ።

¹ AVERT- Can you get AIDS from... <http://www.avert.org/howcan.htm>

አብ ግዜ ጾታዊ ርክብ ካብ ርሕማዊ ፈሳሲ ንል ኣንስተይቲ ንላዕሊ ዝበዝሐ ፈሳሲ ዘርኢ ወዲ ተባዕታይ ብምህላወ እውን ኢዩ (እግረ ጽሑፍ 2 ተወከስ)። ብዘይንጹሃት መሳርሒታት ዝግበር ልምዳዊ ተግባራት ምቁራጽ ብልዕታዊ ኣካል እውን ንዝለዓለ ሓደጋ የቃልዎን ኢዩ። ቅድሚያ ጾታዊ ርክብ ምፍጻምን እዚ ዝተሃሰየ ኣካል ብልዕቲ ምሉእ ብምሉእ እንተ ዘይሓወዩ እውን ከምኡ። መብዛሕትኡ ግዜ፣ ደቂ ኣንስትዮ ብጾታዊ ርክብ ዝመሓላለፉ ሕማማት ክልከፉ ልሙድ ኢዩ። እቶም ምልክታት ከኣ ኣብ ብልዕቲ ዝኸሰቱ ቁስልታት ኢዮም። ዝኸኑ ከፋት ቁስሊ እንተ ዘይተፈዊሱ፣ ኣብ ግዜ ጾታዊ ርክብ ልዑል ምትንኻፍ ደም ክህሉ ግድን ኢዩ። እዚ ድማ ብዝለዓለ ደረጃ ንኤች.አይ.ቪ ቅሉዓት ይገብረን። ብፍላይ ከኣ መንእሰያት ደቂ ኣንስትዮ ብዝያዳ ይጥቅዩ። ከመይሲ እቲ ዘይተረረ መትኒታት ኣካል ወሲባዊ ርክብ ብቐሊሉ ተበሲዑ ኤች.አይ.ቪ ንክሓልፍ ርክብ ባይታ ኣለዎ። ኣብ ግዜ ጾታዊ ርክብ ዝህሉ ምፍሕፋሕ ከኑ ግዳድ ወሲባዊ ርክብ ዘይረኣዩ ነጃላት ወይ ቀዳዳት ኣብ ብልዕቲ ክፈጥር ስለ ዝኸእል እዚ ቫይረስ ዘሪቐ ክኣቱ ዓቢ ዕድል ኣለዎ።

ምምሕልላፍ ኤች.አይ.ቪ ኣብ እዋን ብመቀመጫ ዝግበር ጾታዊ ርክብ

ካብ እቲ ልሙድ ኣገባብ ርሕማዊ ጾታዊ ርክብ ወጻኢ፣ እቲ ብክልተ ደቂ ተባዕትዮ ወይ ወዲ ተባዕታይን ንል ኣንስተይትን ዝፍጸም ዘይውሑስ ወይ ከንደም ከይተጠቀምካ ብመቀመጫ ዝግበር ጾታዊ ርክብ (መትሉ ናብ መቀመጫ ብምቅናዕ ማለት ኢዩ) ንመልከፍትን ምምሕልላፍን እዚ ባይረስ ዘቀላጥፍ ኢዩ። ካብ ዓለባ ወሰናስን ርሕማዊ ንል ኣንስተይቲ ንላዕሊ ናይ መቀመጫ ተኣፋፊ ብምጃኑ ኣብ ግዜ ጾታዊ ርክብ ክህሰ ወይ ተበታቲኹ ቁስሊ ክፈጥር ዝለዓለ ዕድል ኣሎ። እዚ ከኣ ኤች.አይ.ቪ ብዘርኢ ወዲ ተባዕታይ ኣቢሉ ቦቲ ዝግነወ ወይ ዝቆሰለ ክፋል ብቅጽበት ናብ መትኒታት ደም መጸምዲ ክመሓላለፍ የሳልጥ።

ምምሕልላፍ ኤች.አይ.ቪ ኣብ እዋን ብኣፍ ዝግበር ጾታዊ ርክብ

ካብቲ ምስ ሓደ ዝተለኸፈ ሰብ ብዘይውሑስ ኣገባብ ብርሕማዊ ወይ ብመቀመጫ ኣቢሉ ጾታዊ ርክብ ክፍጸም ከሎ ዝህሉ ሓደገኛ ምምሕልላፍ ኤች.አይ.ቪ፣ ዘይውሑስ ኣፋዊ ወሲባዊ ርክብ ክፍጸም ከሎ ዘሎ ሓደጋ ዝተሓተ ኢዩ (እግረ ጽሑፍ 3 ተወከስ) ይብሃል። ይኹን እምበር እዚ ባህርያት እዚ እውን ካብ መልከፍቲ ኤች.አይ.ቪ የድሕነካ ማለት ኣይከኑን። በዚ ኣገባብ እዚ ዝፍጸም ጾታዊ ርክብ ክህልዎ ዝኸእል ዝለዓለ ሓደጋ ከኣ ሓደ ሰብ ብልዕታዊ ወሲባዊ ስምዒት መጸምዲ ንምንቕቓሕ ኢሉ ብኣፍ ዳህሳስ ኣብ ዘካይደሉ ኢዩ። ዘርኢ ወዲ ተባዕታይ ወይ ካልእ ነጽጊ መትሉ ክውሕጥ ስለ ዝኸእል ምምሕልላፍ ኤች.አይ.ቪ ከምዘጋጥም ይፍለጥ። ዋላ እውን እቲ መጸምዲ ዘርኣዊ ነጽጊ እንተ ዘይገበረ ማለት ኢዩ (እግረ ጽሑፍ 4 ተወከስ)። ዝተበከለ ፈሳሲ ሓንሳብ ኣብ ኣፍ እንተ ደኣ ዓሪፉ፣ ብዝኸኑን ንእሽቶ ቀዳድ ኣቢሉ ኤች.አይ.ቪ ናብ መትኒታት ደም ክሰሉኽ ይኸእል ኢዩ። ስለዚ ከኣ ኢዩ ሓደ ሰብ ኣብ ብልዕቲ ኮነ ኣፍ ቁስሊ ወይ መድመይቲ ግርጻን እንተ ደኣ ሃልይዎ ምምሕልላፍ እዚ ቫይረስ ልዑል ዝኸውን።

² HIV 3 Transmission through Sexual Contact: <http://www.engenderhealth.org/res/onc/hiv/transmission/index.html>
³ Centre for Disease Control and Prevention (2000) Preventing the sexual transmission of HIV, the virus that causes AIDS: What You Should Know about Oral Sex
⁴ HIV 3 Transmission through Sexual Contact: <http://www.engenderhealth.org/res/onc/hiv/transmission/index.html>

ካልአት ብጾታዊ ርክብ ዝመሓለፉ ሕማማት እንተ ደኣ ሃልየሞ እውን ምምሕልላፍ እዚ ቫይረስ የቀላጥፉ ኢዮም። ብሰንኪ ኣፋዊ ጾታዊ ርክብ ዝኸሰት ረክሲ ብዙሕ ኣይኮነን። ሓደ ሰብ ነብሱ ንምክልኻል ክገብሮም ዘለዎ ነገራት ከኣ ኣለዉ። ኣብ ግዜ ኣፋዊ ጾታዊ ርክብ ደቂ ተባዕትዮ ከንዶም ክወድዩ ኣለዎም። ደቂ ኣንስትዮ እውን ልሰሉስ ቅብኣት ዘለዎ መከላኸል ፕላስቲክ ነገር ገይረን ርሕመን ክሸፍና ከለዎ እዚ ቫይረስ ናብ መጻምደን ከይመሓላለፍ ክከላኸላ ይኸእላ ኢያን።

ተነቀፍቲ ደቂ ኣንስትዮን ሓደጋ ምምሕልላፍ ኤች.ኣይ.ቪን

ብተፈጥሮ ኮነ ማሕበራውን ቁጠባውን ምኽንያታት ደቂ ኣንስትዮ ንመልከፍቲ ኤች.ኣይ.ቪ ቅሉዓት ኢያን። ኣቐዲሙ ኣብዚ ጽሑፍ እዚ ከም እተጠቅሰ፣ ነዚ ተፈጥሮኣዊ ብድሆ ንምግጣም ብቀጻልን ብግቡእን ከንዶም ክጥቀማን ብቑዕ ሕክምናዊ ክንክን ሕማማት ብጾታዊ ርክብ ዝመሓለፉ ክገብራን ኣገዳሲ ኢዮ። ኣብ ጾታዊ ዘይማዕርነት ዝተደከሙ ማሕበራዊ ጸገማት ንክቃለሳን ክብድሃን ግና ከቢድ ኢዮ። ብዓንዳ ርእሱ ብባህርያት ደቂ ኣንስትዮ ዘይኮነስ ብባህርያት መጻምደን ደቂ ተባዕትዮ ዝኸሰት ጸገም ኢዮ። ንኣብነት፡ እቲ መብዛሕትኡ ግዜ ደቂ ኣንስትዮ ምስ መጻምደን ጸኒዐን ክነብራ ዘገድድ ማሕበራዊ ቀይዲ ንደቂ ተባዕትዮ ግና ካብ ሓንቲ መጻምዲ ንላዕሊ ክትህልዎም ወይ ክዝምዉ ዘተባብዕ ኢዮ። ደቂ ኣንስትዮ፡ ቁጠባዊ ጸገምን ዓመጽን ከደጋጥመን ወይ እውን ሰብኡተን ሓዲገሞን ከይክዱ ብዝሓድረን ፍርሃት ብዛዕባ ኣብ ሰብኡተን ዘለውን እምነት ኮነ ምጥቃም ከንዶም ክውስናን መዝነት ረኺቢን ክዋስኣን ኣይክእላን ኢያን። ስለዚ ድማ ብሰብኡተን ክልከፋ ዘሎ ልዑል ሓደጋ ርዱእ ኢዮ። ኣብ ልዕሊ እዚ እቲ ዝዓቦየ ብድሆ ኩይንወን ዘሎን ናብ ኤች.ኣይ.ቪ ክቃልዓ መንገዲ ዝኸፍትን ቁጠባዊ ጸገም ኢዮ። ገለ ደቂ ኣንስትዮ ከኣ ተገዲደን ኣብ ስራሕ ኣመንዝራነት ይኣትዩ። ንቁጠባዊ ውሕስነትን ምንባርን ኢለን ከም መግቢ፡ መዕቆብን ድሕነትን ክረኽባ ምስ ብዙሓት መጻምዲ ጾታዊ ርክብ ይፍጽማ (እግረ ጽሑፍ 5 ተወክስ)። ብሓፊሽኡ፡ ኣብ ስራሕ ኣመንዝራነት ዝተዋፈራ ደቂ ኣንስትዮ ንኣዝዩ ዝለዓለ ሓደጋ መልከፍቲ ኤች.ኣይ.ቪ ቅሉዓት ኢያን። ብፍላይ እኳ ኣብ ከባቢታት ስራሕ ኣመንዝራነት ቅቡል ዘይኮነሉ ሕብረተ ሰብን ምጥቃም ከንዶም ምስ ዝኣብዩ ዓማዊለን ክላዘባ ኣብ ዘይክእላሉ ኩነታትን።

ኣገባባት ምክልኻል

ከንዶም

ምምሕልላፍ ኤች.ኣይ.ቪ ንምክልኻል ላተክስ ዝብሃል ከንዶም ብግቡእን ቀጻልን ምጥቃም ውጽኢታዊ ኢዮ። እዚ ዓይነት ኣብ መትሉ ዝውደ ከንዶም፣ ሓደ ሰብ ናብ ዘርኢ ወዲ ተባዕታይ ኮነ ርሕማዊ ፈሳሲ ንል ኣንስተይቲ ከይቃላዕ ዝከላኸልን ውጽኢታውን ኢዮ። መመሓላለፊ መንገድታት ብምዕጻም ብኤች.ኣይ.ቪ ይኹን ብካልአት ብጾታዊ ርክብ ዝመሓላለፉ ከም ጅግል፡ ፈንጣጣን ትሪካምናይሲስ ዝኣመሰሉ ሕማማት ብዝንጸግ ገነራት ዘጋጥም መልከፍቲ ይከላኸል። ብልዕታዊ ሀርፕቲ፡ ሲፍልስ፡ ቻንክሮይድን ሁማን ፓፒሎማቫይረስ ዝፍለጡ ሕማማት ጾታዊ ርክብ ዝስዕብ ሕማም ብልዕታዊ ካንሰር ይከላኸል። እዞም ሕማማት እዚኦቶም ብምትንካፍ ዝተለኸፈ ቆርቦት ወይ ብሻቡቆ ሽንቲ ወዲ ተባዕታይ ወይ እውን ብርሕሚ ኢዮም ዝመሓላለፉ።

⁵HIV 3: Women’s Vulnerability and Risk: <http://www.engenderhealth.org/res/onc/hiv/transmission/hiv3p6.html>

ተደራቢ ዝጸንከረ ብጾታዊ ርክብ ዝመሓለፍ ሕግም ኣብ ዝህልወሉ ምምሕልላፍ ኤች.አይ.ቪ ከም ዝቀላጠፍ ስኑድ ኢዩ (እግረ ጽሑፍ 6 ተወከስ)። ከንዶም ድርብ ጠቅሚ ኢዩ ዘለዎ። ብሓደ ወገን ምምሕልላፍ ኤች.አይ.ቪ ኣብ ግዜ ጾታዊ ርክብ ክከላኸል ከሎ ብተወሳኺ ከኣ እቶም ንምምሕልላፍ ኤች.አይ.ቪ ዘቀላጥፉ ብጾታዊ ርክብ ዘመሓለፉ ሕግማት ከይመሓለፉ ይከላኸል። ቀንዲ ክገኝ ዘለዎ ነገር ግና ከንዶም ብኣገባብን ኣብ ነብሲ ወከፍ ርክብን ምጥቃም ኢዩ። ምክንያቱ ኤች.አይ.ቪ ብሓንቲ ኩነት እኳ ክመሓለፍ ይክእል ኢዩ። ይኹን እምበር ዝኸነ መከላኸል ኣገባብ ምሉእ ሚእታዊት ውጽኢታዊ ምባል ኣጸጋሚ ኢዩ። ምጥቃም ከንዶም ውሑስን ፍጹምን መከላኸል ብጾታዊ ርክብ ዝመሓለፉ ሕግማትን ኤች.አይ.ቪን ማለት ኣይከኣን።

ሕክምናዊ ክንክን ብጾታዊ ርክብ ዝመሓለፉ ሕግማት

ኣቐዲሙ ከም እተጠቐሰ፡ ሓደ ሰብ ብጾታዊ ርክብ ዝመሓለፉ ሕግማትን ብሰንኮም ዝሰዕቡ ጽንኩራት ረክስታት ኣቁስልቲ እንተ ኣለዎን ኤች.አይ.ቪ ናብ መጻምዱ ብዝለዓለ ናህሪ ከመሓለፍ ግድን ምዃንይ ይፍለጥ። ብቐጻልን ግቡእን ላተክስ ከንዶም ምጥቃም ካብ ብጾታዊ ርክብ ዝመሓለፉ ሕግማት ዝከላኸል እንኳ እንተ ኩነ ኣብ ጾታዊ ርክብ ንጠፋት፣ ካብ ሓደ ንላዕሊ ጾታዊ መጻምዲ ዘለዎምን ምስ ንዝለዓለ ሓደጋ ምምሕልላፍ ኤች.አይ.ቪ ዝተቃልዑ ኣመንዝራታት ጾታዊ ርክብ ዝፍጽሙን ሰባት ግና ኣብ ማእከል ጥዕና ወይ ክለኒክ እንዳ ከዱ ስሩዕ መርመራን ሕክምናዊ ክንክን ብጾታዊ ርክብ ዝመሓለፉ ሕግማትን ክገብሩ ኣገዳሲ ኢዩ።

ግርዘት

ድሕር ሰፊሕ ምርምር፣ ግርዘት ወይ ምእላይ ሽፋን ቆርበት መትሉ ወዲ ተባዕታይ ኣብ ትሕቲ ሕክምናዊ ማእከል ምፍጻሙ ውሑስ ምዃኑ ብክኣላታት መጽናዕቲ ተሰኒዱ ይርከብ። ብሓርፋፍ ገምጋም ከኣ ሓደ ወዲ ተባዕታይ ብኤች.አይ.ቪ ንክልከፍ ዘሎ ተክእሎ ሓደጋ ብፍርቂ የጉድሎ። ግርዘት ውጽኢታዊ ምዃኑ ዝገልጹ ሓደጋ ምክንያት ክቐርቡ ይክእሉ ኢዮም። ላዕለዎይ ሽፋን መትሉ እንተ ደኣ ተኣልዩ ኣብ ርእሲ መትሉ ዘሎ ቆርበት ክተርርን ንመልከፍቲ ተጻዋሪ ክኸውንን ይክእል ኢዩ። ይኹን እምበር ላዕለዎይ ቆርበት ጠሊ ፈጠሩ ኤች.አይ.ቪ ኣብቲ ተኣፋፊ ክፋል መትሉ ንሚቲ ግዜ ክነብር ይክእል ኢዩ። እቲ ውሽጣዊ ቆርበት መትሉ ብቐሊሉ ንኤች.አይ.ቪ ክቃልዑ ዘክእሉ ወሃዮታት ደም ኣለዎ። ብተወሳኺ፡ ብኣብ ግዜ ጾታዊ ርክብ ኣብ ቀዳማይ ቆርበት ዝፍጠር ቀዳድ ኣቢሉ እዚ ቫይረስ ናብ ኣካላት ክኣቱ ቀሊል ኢዩ (እግረ ጽሑፍ 7 ተወከስ)።

ሓደጋ ዘተሓሳስቡ ነገራ ከኣ ኣለዉ። ካብ ግጉይ ርድኢት ሰባት፣ ምትብባዕ ግርዘት ኅድናዊ ሳዕቤን ከማዕብል ይክእል ኢዩ ዝብል ስክፍታታት ኣሎ። እንተ ደኣ ሰባት ኣብ ውጽኢት ግርዘት ተኣማሚኖም ንዝለዓለ ሓደጋ ኤች.አይ.ቪ ዘቃልዮም ዘይተደልዩ ባህርያት ከማዕብሉን ይክእሉ ኢዮም። ግሩዛት ምዃኖም ጥራሕ ዘገድሶም ደቂ ተባዕትዮ ምጥቃም ከንዶም ደው ከብሉን ናብ ኣመንዝራታት ክኸዱን ይክእሉ ኢዮም።

⁶ Centre for Disease Control and Prevention. Fact Sheet for Public Health Personnel: Male Latex Condoms and Sexually Transmitted Diseases
⁷ AVERT: Circumcision and HIV, taken from NIAID (13 December 2006), “[QUESTIONS AND ANSWERS: NIAID-Sponsored Adult Male Circumcision Trials in Kenya and Uganda](#)”

ይኹን እምበር ግርዘት ክሳብ ከባቢ 50 ሚሊታዊት ምምሕራፍ ኤች.አይ.ቪ ክከላኸል ከሎ ብቅጻልን ግቡእን ከንዶም ምጥቃም ግና ብውሕዱ ክሳብ 80 ሚሊታዊት ንምክልኻል ውጽኢታዊ ምኻኑ ኢዩ ዝእመን (እግረ ጽሑፍ 8 ተወከሰ)። ኣብ ርእሲ እዚ፣ ድኹም ኣገባባት ግርዘት ጎድናዊ ሳዕቤናት ኣለዎ። ምጥቃም ዘይመኸነ መሳርሕታት፣ መድመይትን ማህሰይትን መትሉ ኣብ ልዕሊ ምፍጣሩ መልከፍቲ ኤች.አይ.ቪ ከመሓላልፍ ይኸእል ኢዩ። ብተወሳኺ፣ እቲ ቁስሊ እንተ ደኣ ዘይሓውዩ ቦቲ ዝተቀደ ቆርቦት ዝሰሉኽ ኤች.አይ.ቪ ክልከፉ ዘሎ ሓደጋ ልዑል ኢዩ። ብሕጽረት ምኽንያት ምጥቃም ከንዶም ኣብ ዘይዝውተረሉ ሕብረተ ሰብ፣ ብውሑስ፣ ቅቡልን ዘተኣማምንን ኣገባብ ግርዘት ምትግባር ፍቱን መከላከሉ ኣገባብ ኢዩ።

መደምደምታ

ካብ ብዙሓት ብጾታዊ ርክብ ዝመሓላለፉ ሕማማት፣ ምምሕራፍ ኤች.አይ.ቪ ብጾታዊ ርክብ ዝተሓተ ኢዩ። ይኹን እምበር ኤይድስ ዘስዕብ ቫይረስ ብምኻኑ ምክልኻሉ ምግትኡን ኣገዳሲ ኢዩ። እቲ ቀዳምይ ክንመሃሮ ዘለና ነገር፣ ብኣፍ፣ መቀምጫ ይኹን ርሕሚ ዝፍጸም ጾታዊ ርክብ ኣብ ዝፍጸመሉ ግዜ ከንዶም እንተ ዘይተወድዩ ዝለዓለ ሓደጋ ምምሕራፍ ኤች.አይ.ቪ ምህላው ኢዩ። እዚ ሓደጋ እዚ ከኣ፣ ኣብ ጾታዊ ርክብ ብዘይውሑስ ኣገባብ ዝፍጽሙ ሰባት (ንኣብነት ደቂ ተባኡትዮ ወይ ኣንስትዮ ኣመንዝራታ) ወይ ዘይሕጋዊ መድሃኒት ሓሽሽ ዝውግኡ ሰባት ይውስኹ። ኣብ መወዳእታ፣ ተደራረብቲ ብጾታዊ ርክብ ዝመሓላለፉ ሕማማት ኣብ ዝህልዉሉ ብፍላይ እኳ ጽንክር ዝበሉን ምምሕራፍ ኤች.አይ.ቪ ዘቀላጥፉን እንተ ኩይኖም መርመራን ሕክምናዊ ክንክንን ክርሳዕ የብሉን።

⁸ NIAID (13 December 2006), "Adult Male Circumcision Significantly Reduces Risk of Acquiring HIV: Trials Kenya and Uganda Stopped Early"